

STAREA DE SPIRIT A GALAȚILOR ÎN ANII RĂZBOIULUI PENTRU CUCERIREA INDEPENDENȚEI ROMÂNIEI

de ION ALDEA

Conștiința că românii, „de unde ar fi ei“, au aceeași istorie — o istorie frământată de lupta pentru libertatea socială și națională, străbătută ca un fir roșu de ideea permanentă a unității și neatfirării lor — s-a reafirmat cu multă tărie și în condițiile generate de pregătirea și susținerea războiului din 1877—1878, prin unitatea de acțiune a întregului popor în lupta pentru proclamarea și recunoașterea independenței de stat.

Asemenea tuturor locuitorilor pământului românesc, gălățenii și-au adus din plin contribuția la concretizarea mărețului act al independenței — prin aportul material și uman, dovadă fiind starea de spirit de care au fost animați în momentele de grele încercări ale istoriei naționale.

În perioada premergătoare declanșării războiului, ce avea să se înscrie ca o epopee glorioasă în istoria noastră, desfășurat pe fundalul condițiilor generate de criza politică ce a cuprins Balcanul și a declanșat uriașa mișcare de eliberare națională a popoarelor de sub suzeranitatea „omului bolnav“, care era Imperiul otoman, încheierea convenției dintre guvernele României și Rusiei, din 4/16 aprilie 1877, și intrarea trupelor ruse în zilele imediate semnării convenției au compromis definitiv relațiile româno-turce. Încordarea acestora a fost evidentă mai din timp pentru locuitorii Galaților, și într-o măsură mai mare decât în restul țării, la gălățeni gradul ridicat al stării de spirit conducând la dorința unanimă în a sprijini cu toate forțele războiul de cucerire a neatfirării de stat.

Atașamentul puternic al populației orașului față de război era și ca urmare a agravării situației românilor nord-dobrogeni, prizoniți, arestați și maltratați, alungați din casele și satele incendiate și distruse de grupuri ale armatei de uscat otomane, la care se adaugă pericolul că „orașul ar putea fi bombardat de bateriile turcești, instalate foarte aproape de malul Dunării“¹, unde operau mișcări, așteptând doar o provocare din partea locuitorilor Galaților „pentru ca toate construcțiile publice din oraș să fie arse“², după cum reiese din discuția purtată între consulul englez la Galați, Percy Sanderson, și amiralul Hobart Pașa.

Pentru apărarea țării în fața pericolului otoman și a sprijinirii locuitorilor refugiați se pronunță întreaga populație. Femei, copii și bătrâni din Zaclău, Garvăn, Luneavița și alte sate nord-dobrogene veniți la Galați și în alte localități ale județului s-au bucurat de o primire entuziastă din partea gălățenilor, care, pe lângă hrană și adăpost, le asigură cu bunăvoință și ospitalitate un ajutor cu adevărat frățesc, de adevărați români. Ilustra-

¹ Documente privind istoria României. Războiul pentru independență, vol. I, partea a II-a, Edit. Academiei, 1954, doc. nr. 43, p. 172.

² *Ibidem*.

tivă apare în acest sens nota subprefectului din Plasa Horincea, care, în 10 mai 1877, informa primăria comunei Băneasa că „mai mulți locuitori de prin satele apropiate de peste Dunăre, fiind amenințați de jafurile basbuzucilor și cecchizilor și-au părăsit căminele și s-au refugiat cu copiii și familiile lor la Galați, numai cu veșmintele de pe ei”³, solicitând concursul tuturor autorităților comunale în asigurarea refugiaților posibilități de muncă și întreținere.

Receptivitate, promptitudine și înalt spirit patriotic dovedesc gălățenii și la apelul din 7/19 septembrie 1877, semnat de M. Kogălniceanu, care, în calitatea sa de ministru de Externe și pornind de la „nevoia în care ne aflăm de a avea arme”, cerc prefecților „să se adune sumele trebuincioase pentru cumpărarea a cel puțin 2 000 puști”⁴. La puține zile de la această dată, în localul primăriei din Galați, „un însemnat număr de orașeni au întrunit Comitetul General al acestui județ, pentru activitatea subscripțiilor sumelor” necesare cumpărării puștilor pentru armata română⁵, acțiuni ce se vor alătura importantelor cantități de produse de tot felul, expediate deja pentru nevoile armatei.

La acestea se adaugă numeroase ajutoare oferite de populație și alte inițiative luate: strângerea de fonduri necesare pentru susținerea celor aflați în luptă și îngrijirea răniților, fiecare locuitor al județului fiind convins — după cum aprecia și profesorul Gh. Mihăilescu, de la Școala comercială — că România trebuia să lupte cu arma în mână pentru recunoașterea independenței declarată la 9 mai, pentru a-și ocupa locul ce i se cuvine în rândul statelor Europei, deoarece „astăzi nu mai trăiesc decât națiunile ce știu să se jertfească”, lucru pe care românii l-au făcut din totdeauna pentru integritatea și respectarea independenței gliei strămoșești.

Faptul că trăiau la cea mai ridicată tensiune sufletească desfășurarea evenimentelor, fiind animați de sentimente de dreptate, admirație și recunoștință față de bravii eroi ai luptelor pentru independență i-a determinat pe gălățeni să nutrească în permanență un entuziasm de adevărat patrioți militanți cu toată ființa lor pentru cucerirea independenței de stat a României. La reprezentațiile organizate în folosul armatei române de apreciați artiști: Fany Tardini, frații Vlădicescu sau Robescu, cu programe inspirate din focul luptelor în care erau angajați ostașii români, „lumea nu mai încăpea în teatru”, foarte mulți spectatori stînd în picioare, iar alții trebuind să se întoarcă acasă din lipsa locurilor. „N-am văzut niciodată atîta lume în teatrul din Galați”, scria un redactor al „Vocii Covurluiului”. Spectatorii aflați în sală, cu lacrimi în ochi, ridicați în picioare ascultau cu „nesăț cuvintele distinsului poet Sion”, autorul poeziei *La Plevna*. Nu rare erau situațiile în care la cererea spectatorilor se reluau reprezentațiile, bucurîndu-se de „aceeași îmbulzeală de public” și de un „admirabil succes”.

Edificator ne apare și prezența acestor artiști în turneu în Dobrogea, fiind „cei dintîi care au ridicat cortina teatrului român” în străvechiul pămînt românesc revenit la patria mamă, așa după cum tot ei au fost cei dintîi ce au prezentat spectacole în Bucovina și Transilvania. Prin ei Galații redevine ceea ce fusese în vremea generoasei generații pașoptiste, cînd Mînjina lui „Moș Costache” reprezintă „o adevărată Meccă a românismului”. În anii războiului pentru cucerirea independenței de stat, artiștii gălățeni văd în teatru mijlocul cel mai la îndemînă, cel mai indicat în a electriza „simțămintele unui popor, a-i ridica nivelul cunoștințelor, a-i înobilă gustul și a-i păstra limba”. Așa cum în permanență locuitorii meleagurilor gălățene au știut să-și sărbătorească eroii,

³ Arh. St. Galați, Fond Primăria comunei Băneasa, dos. 95/1877, p. 14.

⁴ Ibidem, dos. 30/1877, p. 3.

⁵ Ibidem.

la 1877 mai mult ca oricând manifestă o intensă preocupare. Exemplul îl constituie întoarcerea la 28 iulie 1878 a primului batalion de dorobanți ce și-a înscris numele la Grivița, Plevna, Rahova sau Smîrdan prin eroismul și puterea de sacrificiu de care au dat dovadă, stăpîniți fiind „de bucuria că pun din nou piciorul pe pămîntul natal” în care-și aveau înmormîntați trămoșii. „Au plecat mai numeroși decît ne revin. Au lăsat prea mulți din frații lor pe cîmpul Bulgariei, unde dorm un somn etern”⁶, dar bucuria victoriei se trece de la cei sosiți la cei care-i așteaptă cu dragoste și mult respect, „cu profundă simpatie” față de faptele de arme, cînd „au combătut și au suferit pentru independența noastră”, a tuturor românilor, dînd dovadă de neîntrecută vitejie în „bravura pe care ei au arătat-o în teribilele circumstanțe unde s-au aflat”⁷.

Sintetizînd simțămîntele înălțătoare din aceste zile ale tuturor gălățenilor, față de cei ce se întorc la vetrele lor, pe ale căror piepturi străluceau mărci necontestabile de eroism și dragoste de țară, presa locală aprecia: „Românii sînt mîndri de renumele de bravură, de energie, de patriotism pe care l-au cîștigat fiii săi eroici. Ei vor fi întotdeauna recunoscători ofițerilor și soldaților care au știut să mențină afară de orice atingere gloria strămoșilor lor și au arătat lumii întregi ce poate patriotismul unit cu simțul datoriei”⁸, ridicîndu-se, după aprecierea eroului național al Italiei, Giuseppe Garibaldi, la înălțimea înaintașilor lor, demni urmași ai legiunilor romane de la Dunăre.

Stăpînită de o emoție deosebită, răscolită de acordurile înălțătoare ale cîntecelor de victorie interpretate de muzica municipalității, „o mare mulțime de persoane” asistă cu ochii înecați de lacrimile revederii, la defilarea cadentată a armatei în drumul ei bătătorit de la port spre Grădina publică. La unison populația omagia înaltele virtuți ale „junei și bravei armate române”, care plecată „din cîmp, de-acasă de la plug”, neinstruită îndeajuns și slab dotată cu echipament și material de luptă a știut să reînvie vechile virtuți ostășești, înscrise în tradițiile istoriei milenare a poporului român, care, prin vitejia dovedită pe cîmpurile de bătălii, a acoperit tricolorul „sfințit și drag” al patriei de o glorie strălucitoare, recunoscută și aplaudată de o întreagă Europă. Primirea făcută de gălățeni ostașilor reînforși de pe cîmpul de luptă devine o adevărată „serbare patriotică”⁹. Orașul îmbrăcat în haine sărbătorești întîmpină „cu steaguri... fixate pe barieră și pe arbori”, pe eroii istoricelor confruntări de la Grivița și Plevna, Rahova și Smîrdan, în acordurile imnului ostășesc „Asaltul de la Smîrdan”. Pretutindeni „...bucuria ce simt gălățenii de a primi în mijlocul lor artileria română, acei bravi copii ai țării ce i-au făcut numele nemuritor”, era o continuare firească a grijii ce a manifestat pe toată durata războiului în a contribui la sprijinirea armatei române cu cele necesare frontului.

Înflăcărați de înaltele sentimente patriotice nutrite din totdeauna spre binele și propășirea țării lor, gălățenii și-au manifestat la 1877, alături de întregul popor totală adeziune față de război, contribuția materială și umană fiind o reflectare a stării de spirit favorabile certificării prin luptă a neafirmării statale. Și-au făcut pe deplin datoria de ostași și cetățeni chemați în slujba patriei, alături de toți realizatorii de acum 100 de ani ai actului de profundă referință în istoria permanenței noastre în aceste plaiuri strămoșești, ce cunosc astăzi în socialism un nou eroism și patriotism, acela al propășirii păcii și al bunăstării tuturor oamenilor muncii.

⁶ „Vocea Covurluiului”, din 29 iulie 1878.

⁷ Ibidem.

⁸ Ibidem, 11 august 1878.

⁹ Ibidem, 12 august 1878.

L'ÉTAT D'ESPRIT DES HABITANTS DE LA VILLE DE GALATZI AU TEMPS DE LA GUERRE D'INDÉPENDANCE DE LA ROUMANIE

Résumé

La communication se propose de présenter l'état d'esprit prouvé par les habitants de l'ancien port danubien dans l'appui de la guerre pour la conquête de l'indépendance de la Roumanie. Représentatives pour les réalités qui se manifestaient il-y-a 100 ans, les riches informations documentaires témoignent que la ville et en général le département de Galatzi étaient par leur position géographique en mesure de jouer un rôle important dans les événements qui s'entrevoient pendant les jours qui ont suivi à la signature de la Convention entre les gouvernements de la Roumanie et de la Russie du 4 avril 1877. En synthétisant en quelques pages les sentiments exaltants des jours de la proclamation et de l'attestation de l'indépendance d'état de la Roumanie, le présente travail essaye d'apporter sa contribution à la connaissance de l'appui offert par les habitants de Galatzi à l'important acte de l'histoire du pays qui a eu lieu il-y-a un siècle.